

Predsedníčka Európskeho parlamentu Roberta Metsola
Zasadnutie Európskej rady 20. októbra 2022

Vážené kolegyne a kolegovia,

opäť sme sa tu zišli v čase, keď európski občania, teda ľudia, ktorých tu zastupujeme, od nás čakajú rozhodnutia a schopnosť viesť.

Sú znepokojení. Dôsledky ruského útoku na spôsob života, ktorý sme dlho považovali za samozrejmosť, okrem iného spôsobili, že ľudia sa v súčasnosti cítia menej stabilne a menej bezpečne a nemajú až takú dôveru v budúcnosť.

Obracajú sa na nás, aby sme im ukázali smer, východisko, ktoré im vráti stratený pokoj. Musíme reagovať rázne, jednotne a primerane. Nastal čas, aby sme namiesto malých krokov robili míľové skoky. To je jediná cesta vpred, či už ide o boj proti prudkému nárastu cien elektrickej energie, stenčovaniu zásob plynu, rastúcej inflácii, ktorá ešte nedosiahla vrchol, alebo o reakciu na nezákonnú, neodôvodnenú a brutálnu ruskú inváziu na zvrchovanú Ukrajinu.

Pandémia nám ukázala, že sme zraniteľní, pokiaľ ide o zdravie. Ruská invázia nám ukázala, že sme zraniteľní, pokiaľ ide o bezpečnosť a obranu. Vyšli najavo slabé miesta našej politiky v oblasti energetiky, ktoré niektorí zneužívajú. Naša populácia starne a globálne dodávateľské reťazce sú pod tlakom.

Naša jednota musí byť skutočná – meradlom by nemal byť najnižší spoločný menovateľ. Musíme postupovať rýchlejšie a ísť ďalej.

Platí to pre energetiku: aj keď sme na tom lepšie ako pred niekoľkými mesiacmi, stále nás môže oslabiť relatívny nedostatok plynu v spojení s nemenným dopytom, ako aj tým, že Rusko zneužíva plyn ako zbraň. Keďže sa ukázalo, že Európa má nedostatočné dodávky, nedostatočné zásoby a je veľmi zraniteľná, na trhu vypukla panika a ceny začali veľmi kolísať.

Vznikli medzery, ktoré musíme vyriešiť. Ak chceme v budúcnosti budovať odolnosť, musíme realizovať spoločné opatrenia, byť solidárni v dodávkach plynu a vytvoriť dôveryhodný jednotný trh s energiou.

Komisia predložila niekoľko naliehavo potrebných návrhov. Od zdanenia neočakávaných ziskov cez znižovanie dopytu po plyne po stanovenie novej referenčnej hodnoty pre LNG. Európsky parlament tieto opatrenia privítal, ale zároveň sa obáva, že to nebude stačiť pre naše európske podniky, ktoré už teraz čelia nepredstaviteľne vysokým prevádzkovým nákladom, alebo pre rodiny, ktoré už nemajú na zaplatenie účtov.

Musíme uvažovať v dlhodobejšom horizonte. Potrebujeme dôveryhodnú víziu energetického trhu budúcnosti. Potrebujeme mechanizmus spoločného obstarávania plynu. Je to jediný spôsob, ako nájsť spoločné východisko a nesúperiť navzájom v ponukách, keď na tom najviac záleží. Musíme znovu preskúmať možnosť oddelenia cien elektrickej energie od cien plynu – ako mimoriadne a dočasné opatrenie.

Časy sa menia a vyžadujú si nové spôsoby konania. Musíme byť pripravení. Nie je to jednoduché, všetci sme na domácej pôde pod tlakom a riešime osobitné problémy, no riešenie by nemalo spočívať v tom, že každý bude konať za seba. Ide o veľa. Musíme konať spoločne a byť skutočne solidárni. A dnešná správa o novom zelenom energetickom koridore spájajúcom Portugalsko, Španielsko a Francúzsko je dobrým príkladom toho, ako môžeme nájsť spoločné riešenia.

Parlament je naďalej pripravený plniť svoju úlohu – a môžeme tak urobiť rýchlo ako v prípade zásobníkov plynu začiatkom tohto roka, ako aj v prípade plánu REPowerEU. Chápeme rozsah tejto výzvy. Sme pripravení. Pokiaľ ide o dlhodobú revíziu nášho trhu s energiou, Európsky parlament je pripravený na nej pracovať a dosiahnuť výsledky.

Európsky parlament je partnerom a spojencom. Máme rovnaké ciele. Slúžime tým istým občanom. A poslanci Európskeho parlamentu to tlmočia aj vo svojich krajinách. Môžu občanom vysvetliť, čo robíme a prečo je to potrebné. Má to pre

nás zásadný význam, aby sme si zachovali jednotu a bojovali proti rétorike Ruska a dezinformáciám, ktorých cieľom je destabilizovať a rozdeliť nás.

Berieme obavy rodín a podnikov na vedomie. Rýchle a naliehavé riešenia neznamenajú, že nedodržíme riadne legislatívne postupy. Európsky parlament dodáva návrhom, ktoré prijímame, európsku demokratickú legitimitu, a práve preto by sme mali byť plne zapojení do rokovaní o nových návrhoch. Je to dôležité pre ľudí.

Svoje výdavky môžeme dostať pod kontrolu a nemusíme pritom upustiť od dlhodobých cieľov v oblasti klímy. Ale to je možné len vtedy, ak spojíme sily.

Rastúce ceny energií vedú, samozrejme, k rastúcej inflácii, v dôsledku čoho majú domácnosti a podniky nižšie disponibilné príjmy. Následne budú pod tlakom naše banky a finančný sektor a rast hypotekárnych úverov sa odraziť na trhu s nehnuteľnosťami. Dvojciferná inflácia a rýchlo rastúce úrokové sadzby pôsobia ako ničivé cunami a nehnuteľnosti, platy, ako aj štátne rozpočty tak strácajú na hodnote.

Po pandémie sa naše hospodárstvo zotavilo vďaka rámcu správy hospodárskych záležitostí a Európskemu nástroju obnovy – NextGenerationEU. Teraz musíme vytvoriť vhodné podmienky na podporu súkromných investícií, aby hospodárstvo EÚ začalo zase stabilne rásť.

Každé riešenie má svoju cenu. Počas pandémie sme na seba vzali dlh, ktorý budeme musieť splatiť z vlastných zdrojov. No ako vieme, týchto zdrojov nie je dosť. Splácanie väčšieho dlhu a vyššie deficity si vyžadujú, aby naše hospodárstva rástli. To je jediné východisko. Tým sa opäť dostávam k energii: ak chceme všade prispieť k obnoveniu stabilného hospodárskeho rastu, musíme znížiť ceny. Takto môžeme zmierniť sociálne a hospodárske dôsledky kríz, v ktorých sme sa ocitli, a zamerať sa na tých najzraniteľnejších.

Naše hospodárstvo potrebuje, aby sme ho takto podporili. Nejde len o prosperitu, ale aj o bezpečnosť.

Znamená to tiež, že musíme opäť preskúmať rozpočet EÚ. Nový viacročný finančný rámec sa už stretol s viacerými ťažkosťami. Nemá ani dostatočné zdroje, ani nie je dosť flexibilný, aby sme mohli reagovať na krízy alebo financovať nové priority. Musíme ho prepracovať, a tak prispôbiť aktuálnym požiadavkám. Riešenia mimo rozpočtu alebo len jednoduché preskúmanie neposkytnú ľuďom odpovede, ktoré od nás očakávajú.

Som si vedomá neochoty znovu sa pustiť do tejto témy. Viem, aká je politická realita, ale viacročný finančný rámec musí byť nadčasový a skutočne flexibilný. Stropy by sa mali podľa potreby zvýšiť, aby zodpovedali novým potrebám a novým prioritám.

Snažíme sa nájsť peniaze na humanitárnu pomoc pre Ukrajinu, na riešenie celosvetovej potravinovej krízy, zvládanie následkov prírodných katastrof a na ambiciózne politické ciele, ktoré sme si stanovili v oblasti energetiky, obrany a strategickej autonómie. A k tomu treba pridať stovky miliárd eur, ktoré budú potrebné na obnovu Ukrajiny.

Namiesto toho, aby sme obmedzené prostriedky z rozpočtu Únie použili na uvedené priority, musíme z nich splácať dlh Európskeho nástroja obnovy, pretože sme sa nedohodli na nových vlastných zdrojoch a rastúce úrokové sadzby nás stoja oveľa viac, ako sme plánovali. V roku 2023 to bude o 450 miliónov eur naviac, čo sa čoraz ťažšie vysvetľuje.

Splácanie dlhu nie je niečo, o čom by sa dalo diskutovať. Jednoducho ho musíme splatiť. Ak budú úrokové sadzby naďalej také vysoké, splácaním tohto dlhu sa úplne vyčerpajú rozpočtové prostriedky, ktoré boli vyhradené na reakcie na krízu, a začne sa ukrajsť z prostriedkov určených na programy EÚ.

A popritom všetkom musíme zvýšiť pomoc Ukrajine, pretože ide o dve strany tej istej mince. Tieto vzájomne prepojené ťažkosti má na svedomí agresívne správanie Ruska a jeho rozpínavosť, ktoré však patria do minulosti.

Bezhlavé útoky Ruska na ukrajinské mestá a civilnú infraštruktúru sú šokujúce, no my na ne musíme reagovať rýznymi krokmi, ako sú:

- prísnejšie sankcie,
- väčšia vojenská podpora, najmä dodávky systémov protivzdušnej obrany, tankov a ťažkej vojenskej techniky,
- a dôraznejšie úsilie o potrestanie vojnových zločinov spáchaných na Ukrajine.

Sú to dôležité kroky, ak chceme presadzovať mier. A my sa musíme za mier zasadzovať. Tento mier však musí byť skutočný, udržateľný a trvácny. Príliš veľa národov, na čele ktorých stojíte, zažilo okupáciu, a niektorí z vás často na vlastnej koži. Musíme sa zo strastiplnej histórie Európy poučiť a pochopiť, s kým máme tú česť. Mier je naším cieľom. Skutočný mier však môže nastať až vtedy, keď zavládne spravodlivosť – a na to je potrebný súd, ktorý sa bude zaoberať vojnovými zločinmi, ich páchatelmi a reštitúciou.

Musíme byť pripravení ísť ešte ďalej. Viem, že sankcie majú svojich kritikov, sú však potrebné a fungujú, a musia sa ešte sprísniť – a to aj v prípade Lukašenka v Bielorusku.

Budúcnosť Európy závisí od toho, ako rýchlo sa dokáže prispôbiť, konať rázne a jednotne. Pretože si musíme uvedomiť, že akýkoľvek náznak nedostatočnej jednoty bude použitý proti nám.

Brutálna, nezákonná a neospravedliteľná invázia Ruska na Ukrajinu nás jasne upozornila na to, že sa musíme prispôbiť okolnostiam a že obrana a bezpečnosť musia patriť medzi naše popredné priority v boji proti hybridným útokom. Keď Rusko v zime pritvrdí, čomu sa nevyhneme, musíme na Európu začať hľadieť ako na spoločenstvo 43 miliónov ľudí, ktorí sa na nás spoliehajú. Musíme byť pripravení.

A musíme si uvedomiť, že naša obrana v skutočnosti závisí od Ukrajiny a od pomoci, ktorú jej poskytujeme: od systémov protivzdušnej obrany, tankov, finančnej podpory, politickej podpory.

Napokon by som chcela spomenúť Moldavsko, najchudobnejší európsky štát, ktorý tvrdo zasiahli dôsledky ruskej vojny na Ukrajine: či už z hospodárskeho, humanitárneho, energetického, alebo dokonca politického hľadiska. Moldavsko potrebuje našu pozornosť aj pomoc.

Viem, koľko ste obetovali, či už v politickej, finančnej, alebo vojenskej oblasti. Viem, že nežiadam málo, keď chcem, aby ste ešte rýchlejšie podnikali ďalšie kroky. Ale bez vysokých požiadaviek sa nezaobídu žiadne veľké kroky. Je to

potrebné. Má to zásadný význam a je na nás, aby sme konali. Som presvedčená o tom, že spoločne to dokážeme.